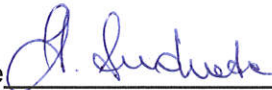

Apstiprināta:
Direktore Inese Sudraba

2023. gada 31. augustā

Valmieras Mūzikas skola

mācību priekšmets

SOLFEDŽO

Mācību priekšmeta programma aktualizēta Mūzikas teorijas kopas
2023. gada 31. augusta sēdē, protokols Nr. 8.

Mācību priekšmeta programmas izstrādāšanu un aktualizēšanu veica

Inga Zirne

Paraksts

Valmieras Mūzikas skolas
Mācību priekšmeta
Mūzikas mācība, Solfedžo un mūzikas teorija

Programma

I Mērķi:

- 1.1. attīstīt visus mūzikas uztveri, atskaņošanas praksei un muzikāli radošai darbībai nepieciešamos muzikālās dzirdes komponentus: melodisko un harmonisko dzirdi, metroritma un formas izjūtu, muzikālo atmiņu;
- 1.2. attīstīt mūzikas valodas izpratnei nepieciešamās muzikālās domāšanas spējas, radot spilgtus priekšstatus par mūzikas valodas elementiem, vingrinoties tos saklausīt *dzīvajā mūzikā* un mācot tos nosaukt vispārpieņemtajos terminos;
- 1.3. rosināt audzēkņus praktiskai muzicēšanai un muzikāli radošai darbībai, kas sniegtu prieku un gandarījumu, līdz ar to radītu un saglabātu interesi par mūziku turpmākajai dzīvei;

II Galvenie uzdevumi:

- 2.1. nodrošināt sistematizētu pamatzināšanu un pamatprasmju apguvi solfedžo, veicināt muzikālo spēju attīstību;
- 2.2. veidot bāzes iemaņas jebkurai audzēkņu muzikālai darbībai;
- 2.3. attīstīt, izkopt un pilnveidot muzikālo dzirdi, muzikālo atmiņu un ritma izjūtu;
- 2.4. attīstīt muzikālo domāšanu;
- 2.5. apgūt pamatterminoloģiju mūzikā;
- 2.6. atraisīt individuālās radošās spējas;
- 2.7. uzstādīt audzēkņu un skolotāja kopējā darba konkrētos mērķus: no vienas puses, piedāvāt standartprasības (kas būtu izpildāmas un sasniedzamas jebkuram muzikāli apdāvinātam audzēknim), no otras puses, iezīmēt ceļus, pa kuriem varētu attīstīties muzikāli apdāvinātākie, profesionāli perspektīvākie audzēkņi;
- 2.8. palīdzēt pedagogam orientēties solfedžo priekšmeta plašajā uzdevumu, apgūstamo elementu un jēdzienu klāstā, iespējami skaidri parādot, kas jāiemāca, pie kādu iemaņu izkopšanas jāstrādā katrā apmācību pakāpē katras mācību priekšmeta tematiskās daļas ietvaros;
- 2.9. panākt, lai mācību priekšmeta "Mūzikas mācība, Solfedžo un mūzikas teorija" programmas apguves rezultātā, audzēknis mācību gada noslēgumā, atbilstoši savas apmācības pakāpes un klases prasībām, prot veikt šādus uzdevumus:
 - 2.9.1. dzied, solfedžē, lasa no lapas:
 - 1) dzied no galvas dziesmas, pirmām kārtām – tautasdziesmas, ar vārdiem, ar nošu nosaukumiem, spēlē tās dažādās tonalitātēs;
 - 2) solfedžē no notīm gadā apgūto melodiju izlasi – grūtākās, skaistākās, metodiski noderīgākās dziesmu melodijas un skaņdarbu tēmas;
 - 3) dzied divbalsīgas (trīsbalsīgas) dziesmas ansablī, kā arī izpilda solo, vienu balsi dziedot, otru spēlējot;
 - 4) lasa no lapas nepazīstamas melodijas;
 - 5) solmizē no lapas nepazīstamas melodijas;
 - 6) lasa no lapas ritma vingrinājumus;

2.9.2. praktiski darbojas ar apgūtajiem mūzikas valodas elementiem:

- 1) spēlē, dzied, raksta, nosaka nošu tekstā pakāpes, intervālus, akordus, kā arī pakāpju, intervālu un akordu secības, parādot sasniegto orientēšanās līmeni skaņkārtā un tonalitātē;
- 2) spēlē, dzied, raksta, nosaka nošu tekstā intervālus un akordus no skaņas, parādot sasniegto orientēšanās līmeni intervālu un akordu struktūrā;

III Satura apguves ilgums un apjoms:

3.1. mācību priekšmeta "Mūzikas mācība, Solfedžo un mūzikas teorija" programmas apguves ilgums ir 8(9) vai 6(7) gadi. Sešgadīgajā apmācības cikla audzēkņiem ir jāsasniedz programmā minētās 7.klases noslēguma prasības. 9 vai 7 mācību gads paredzēts kā sasaistes posms, lai nodrošinātu loģisku pāreju no pamatzglītības pakāpes mūzikas profesionālās vidējās izglītības pakāpē;

3.2. mācību priekšmeta programmas apguves apjoms ir divas mācību stundas nedēļā, 70 mācību stundas gadā. 8 (9) gados ir 560 (630) stundas, 6 gados – 420 stundas. Zināšanu un prasmju nostiprināšanai katram audzēknim ir nepieciešams patstāvīgā darba ieguldījums vismaz viena stunda nedēļā, t.i. vidēji 280 stundas 8 gados, 210 stundas 6 gados, 315 stundas 9 gados.

IV Mācību sasniegumu vērtēšanas kritēriji (vērtēšanas prasības), formas un veidi:

4.1. izglītojamā prasmju un zināšanu atbilstība mācību priekšmeta programmā paredzētajām prasībām (skatīt Pielikums Nr.1);

4.2. izglītojamā mācību sasniegumu vērtē ar atzīmi 10 ballu vērtējuma skalā:

4.2.1. augsts apguves līmenis: izcili – 10; teicami – 9;

4.2.2. optimāls apguves līmenis: ļoti labi – 8; labi – 7; gandrīz labi – 6;

4.2.3. vidējs apguves līmenis: viduvēji – 5; gandrīz viduvēji – 4;

4.2.4. zems apguves līmenis: vāji – 3; ļoti vāji – 2; ļoti, ļoti vāji – 1.

4.3. izglītojamā mācību sasniegumu vērtēšanas formas un veidi:

4.3.1. izglītojamā mācību sasniegumu vērtēšana noteik kontrolstundu, ieskaīšu un eksāmenu veidos;

4.3.2. izglītojamā mācību sasniegumu vērtēšanā izmanto dažādas pārbaudes formas, kas aptver visus mācību programmā paredzētos darbības virzienus, zināšanas un prasmes.

V Mācību formas, metodes:

5.1. mācību darba formas ir kontaktstundas, kas ietver:

- 1) skolotāja veikto jaunās vielas izklāstu;
- 2) skolotāja un audzēkņa darbu pie apgūstamā materiāla;
- 3) audzēkņa patstāvīgā darba stundas;
- 4) mājas darba pārbaudi;

5.2. mācību darbā izmanto vārdisku un rakstisku paskaidrojuma, dziedāšanas, spēlēšanas uz klavierēm, demonstrēšanas skaņu ierakstā metodi;

5.3. mācību darba pārbaudes formas ir kontrolstundas, ieskaītes un eksāmeni, kas ietver rakstiskus uzdevumus, dziedāšanu un spēlēšanu uz klavierēm.

VI Programmas struktūra:

6.1. pārskatāmības labad viss daudzveidīgais solfedžo kursā apgūstamais materiāls programmā ir iedalīts trijās plašās tematiskajās daļās:

- 1) muzikālās dzirdes bāzes iemaņas;
- 2) nošu raksta zīmes un apzīmējumi;
- 3) mūzikas uztvere un izpratne.

6.2. pirmā tematiskā daļa – Muzikālās dzirdes bāzes iemaņas – paredz trīs darba virzienus:

- 1) metroritma izjūtas veidošanu;
- 2) melodiskās (skaņkārtiski intonatīvās) dzirdes attīstību;
- 3) harmoniskās (foniskās un funkcionālās) dzirdes attīstību;

6.3. programmas otrā tematiskā daļa – Nošu raksta zīmes un apzīmējumi – ietver nošu raksta, dinamikas, skaņveides, kā arī tempa un mūzikas rakstura apzīmējumus.

6.4. trešajā tematiskajā daļā – Mūzikas uztvere un izpratne – būtībā saplūst kopā un saturisku jēgu iegūst visi programmas pirmajā un otrajā tematiskajā daļā iestrādātie atsevišķie elementi. Īpaša uzmanība pievērsta formveidei un faktūrai.

VII Metodiskās pamatnostādnes:

7.1. Galvenais solfedžo stundu darbības virziens ir prasmju veidošana, kā rezultātā skolnieks spēj efektīvi izpildīt kādu uzdevumu vai darbību. Vēlamais rezultāts panākams tikai ar ilgstošu, regulāru darbu. Jēdziens prasmes sevī ietver šādas darbības formas:

- 7.1.1. spēlēt;
- 7.1.2. dziedāt;
- 7.1.3. rakstīt;
- 7.1.4. noteikt dzirdi;
- 7.1.5. saskatīt notīs;
- 7.1.6. ietvert radošos uzdevumos.

7.2. Otrs būtiskākais solfedžo stundu mērķis ir sniegt zināšanas. Šajā slejā nereti ir nošķirtas divējādas izziņas pakāpes:

- 7.2.1. apgūstamie jēdzieni, kuru jēga iz jāizprot un kuru apzīmējumi jāiegaumē;
- 7.2.2. priekšstati par parādībām, kuras vēlams pieminēt kādas kopējas sistēmas izpratnes un praktiskās pieredzes uzkrāšanas labad, bet kuras konkrētajā izglītības pakāpē iestrādāt vēl nav iespējams.

IIX Mācību satura apguvei nepieciešamā aprīkojuma apraksts:

Mācību priekšmeta "Solfedžo" apguvei nepieciešamas klavieres, tāfele, IKT, soli un krēsli skolēniem, skolotāja galds un krēsls, plaukti mācību līdzekļu uzglabāšanai, audioaparātūra un ieraksti mūzikas valodas līdzekļu apguvei, programmas saturam atbilstošas solfedžo vingrinājumu grāmatas.

Valmieras mūzikas skolas prasmju pārbaudes vērtēšanas komponenti un vērtēšanas skala mācību priekšmetam “Mūzikas mācība, Solfedžo un mūzikas teorija”

SOLFEDŽO

10 balles (izcili)	Izglītojamais parāda izcilas zināšanas un prasmes, kas pārsniedz attiecīgās klases mācību programmas apjomu, ir augsti attīstītas analītiskās spējas, brīvi un radoši pielieto praksē iegūtās zināšanas. Izrāda īpašu interesi par mācībām.
9 balles (teicami)	Izglītojamais parāda nevainojamas zināšanas un prasmes atbilstoši attiecīgās klases mācību programmas prasībām. Augsti attīstītas domāšanas un intelektuālā darba prasmes, strauji progresējot veic mācību uzdevumus, prot radoši pielietot iegūtās zināšanas.
8 balles (ļoti labi)	Izglītojamā zināšanas ir dziļas un pamatīgas. Audzēknis ar izpratni var reproducēt mācību materiālu, saskata likumsakarības, tomēr vērojamas atsevišķas neprecizitātes, nesvarīgi trūkumi.
7 balles (labi)	Apgūtas mācību priekšmeta programmas prasības. Izglītojamais prot zināšanas un prasmes izmantot pēc parauga vai pazīstamas situācijas, uzdoto veic apzinīgi, taču zināšanās un prasmēs sastopami trūkumi.
6 balles (gandrīz labi)	Apgūtas mācību priekšmeta programmas prasības. Izglītojamais zina pamatjēdzienus, likumus, taču zināšanas un prasmes ir nepietiekami stabilas un pārliecinošas.
5 balles (viduvēji)	Mācību programma apgūta 60% apjomā, taču zināšanās un prasmēs ir daudz trūkumu un nepilnību.
4 balles (gandrīz viduvēji)	Izglītojamais mācību vielu apguvis individuālo spēju līmenī (aptuveni 50% apjomā). Zināšanas un prasmes ir ievērojami nepilnīgas, uzdoto veic bez intereses.
3 balles (vāji)	Zināšanas un prasmes apgūtas virspusēji, tās ir nepietiekošas (mazāk nekā 50%). Izglītojamais pieļauj daudz kļūdu, neizpilda skolotāja norādījumus, jūtami atpaliek mācībās.
2 balles (ļoti vāji)	Apgūtas atsevišķas zināšanas un prasmes, taču nav spēju tās praktiski izmantot. Nav intereses par mācībām.
1 balle (ļoti, ļoti vāji)	Nav izpratnes par priekšmeta būtību un iemaņu tajā.

IX Apgūstamie mūzikas teorijas jēdzieni un mūzikas valodas elementi; programmas apguves ilgums 8 (9) gadi.

	Klaviatūra, nošu raksts	Temps, metrs, ritms	Skankārta un tonalitāte	Intervāli un akordi	Dinamika, skaņveide	Faktūra, forma, žanri
1. klase	Pamatskaņu nosukumi, to secība; Klaviatūras oktāvas, to nosaukumi; Nošu rakstība vijoles atslēgā (sol- do ³) un basa atslēgā (do- mi ¹) Alterācijas zīmes	Pulsa uztvere dažāda tempa mūzikā. Stiprās taktisdaļas uztvere. Taktsmēri 2/4, ¾. Taktēšana 2/4, ¾ taktismēros.	Mażors un minors. Tonikas trijiskanis. Pakāpju apzīmējumi.	Intervālu nosaukumi un apzīmējumi. Noturīgie intervāli mažorā.	<i>pp</i> – <i>p</i> - <i>mp</i> - <i>mf</i> - <i>f</i> - <i>ff</i> <i>crescendo</i> , diminuendo legato, non legato, <i>staccato</i>	Melodija un pavadījums. Motīvs, frāze, teikums, periods. Cezūra, sekvence, ostinato. Vienādi, līdzīgi, atšķirīgi motīvi
2. klase	Nošu rakstība basa atslēgā (Do- fa ¹) Oktāvas pārnēsma zīme- (8----; 8----); <i>Da capo al Fine</i>	Taktsmērs 4/4 (C). Ritma grupas un pauzes 2/4, ¾, 4/4 taktismēros. Uztakts.	Mażors un minors. Tetrahordi Tonalitātes ar vienu atslēgas zīmi.	Noturīgie intervāli mažorā un minorā. Harmonisko intervālu un akordu fonika.	Akcentu veidi un to apzīmējumi: >; -; v <i>Sf</i> (sforzando)	Perioda uzbūve (atkārtojums).
3. klase	Nošu rakstība vijoles un basa atslēgā ārpus līnijkopas (līdz trešajai palīglīnijai); Nošu grupēšana vienkāršajos taktismēros (2/4, ¾, 3/8); Skaņdarbu tonitātes noteikšana pēc atslēgas zīmēm; Minora veidu noteikšana skaņdarbā, vadoties no alterācijas zīmēm.	Ritma grupas. Taktsmērs 3/8. Ritma grupas 3/8 taktismērā.	Minora trīs veidi. Skaņdarba tonalitātes noteikšana	Intervālu kvalitatīvie apzīmējumi (mazie, lielie, ūtrie). Balsu paralēlkustība, pretkustība.	<i>Subito: sub.p</i> , <i>sub.f</i> <i>poco: poco a poco</i> portamento <i>decrescendo</i>	Pantu forma

4. klase	Vijoles un basa atslēgu maiņa. Atslēgas zīmju secība un rakstība vijoles un basa atslēgā. Nošu grupēšanas pamatlīkumi saliktajos taktsmēros. Akolādes: figūriekava, taisnā iekava.	Ritma grupa. Takts sinkopes. Taktsmērs 6/8. Nošu grupēšana saliktajos taktsmēros 4/4, 6/8.	Galvenās pakāpes un to trīsskaņi (TSD). Tonalitātes līdz trim atslēgas zīmēm. Tonalitātes līdz trim zīmēm.	M53, M6, M64, m53, m6, m64 struktūra. pmVII53 un pm5 uz VII M un h m.	<i>Sempre (piano)</i> <i>Simile (staccato)</i> <i>calando</i>	Faktūras pamatveidi: unisons, akordu, homofona, polifona. Vienkārša divdaļu, trijdaļu forma.
5. klase	Alterācijas zīmes dubultdiezs un dubultbemols Skaņu apzīmējumi ar burtiem. Skaņu un intervālu enharmonisms.	Regulāri mainīgs un neregulāri mainīgs metrs. Ritma grupas. Sinkopes.	Maiņu skaņkārtā Tonalitātes ar trim un četrām alterācijas zīmēm	T, S un D apvērsumi. D7 un apvērsumi.	Tremolo <i>Arpeggio</i> <i>Pizzicato</i> -stīgu locīnstrumentiem	Melodijas analīze (raksturs, skaņkārtā, melodijas zīmējums, raksturīgākās ritma grupas)
6. klase	Hromatisko palīgkaņu un pārgājiskaņu pieraksts.	Triole Taktsmērs 5/8 Starptaktu sinkope.	Senās skaņkārtas, Harmoniskais mažors, Tonalitātes ar četrām alterācijas zīmēm.	P1 4 uz IV; I2 uz IV, m 7 uz V ar atrisinājumiem.	<i>Glissando</i> <i>Sotto voce</i> <i>Una corda/ tre corda</i>	Variācijas.
7. klase	Harmoniskā pavadijuma pieraksts ar burtu simboliem (C, Cm, C7). Nošu raksta saīsinājuma veidi.	Sarežģītākas sinkopes ar sešpadsmitdaļnotīm, pauzēm.	Priekšstats par daudzzīmju tonalitātēm un kvintu apli	Ievadseptakordi: mVII7 un pmVII7.	<i>Marcato</i> <i>Grave</i> <i>Largo</i> <i>Piu/ meno mosso</i>	Vieglu skaņdarbu analīze pēc notīm (raksturs, skaņkārtā, kadences).
8. klase	Mūsdienu mūzikas notācijas raksturīgākie apzīmējumi. Priekšstats par Do atslēgām (alta, tenora). Diatonisks un hromatisks pustonis un tonis. Hromatiskās gammās pareizrakstība.	Komplicētāki ritma zīmējumi.	Kvintu aplis. Novirze, modulācija.	Ievadseptakordi: mVII7 un pmVII7. Vienkāršākie džeza stila akordi.	Rubato Ritardando Rallentando	Vieglu skaņdarbu analīze pēc notīm (raksturs, skaņkārtā, kadences, melodijas un metroritma raksturīgākās iezīmes).

X Apgūstamie mūzikas teorijas jēdzieni un mūzikas valodas elementi; programmas apguves ilgums 6 (7) gadi.

	Klaviatūra, nošu raksts	Temps, metrs, ritms	Skaņkārtā un tonalitāte	Intervāli un akordi	Dinamika, skaņveide	Faktūra, forma, žanri
1. klase	<p>Pamatskaņu nosukumi, to secība; Klaviatūras oktāvas, to nosaukumi; Nošu rakstība vijoles atslēgā (sol- do³) un basa atslēgā (do- mi¹) Alterācijas zīmes Nošu rakstība basa atslēgā (Do- fa¹) Oktāvas pārnēsuma zīme- (8----; 8----'); <i>Da capo al Fine</i></p>	<p>Pulsa uztvere dažāda tempa mūzikā. Stiprās taktisdaļas uztvere. Taktsmēri 2/4, 3/4. Taktēšana 2/4, 3/4 taktsmēros. Ritma grupas un pauzes 2/4, 3/4 taktsmēros. Uztahts.</p>	<p>Mažors un minors. Tonikas trijškānis. Pakāpju apzīmējumi. Tétrahordi Tonalitātes ar vienu atslēgas zīmi.</p>	<p>Intervālu nosaukumi un apzīmējumi. Noturīgie intervāli mažorā un minorā. Harmonisko intervālu un akordu fonika</p>	<p><i>pp – p- mp-mf- f-ff crescendo, diminuendo</i> legato, non legato, <i>staccato</i> Akcentu veidi un to apzīmējumi: >; -; v <i>Sf</i> (sforzando) <i>ppp; fff</i></p>	<p>Melodija un pavadījums Motīvs, frāze, teikums, periods. Cezūra, sekvence, ostinato. Vienādi, līdzīgi, atšķirīgi motīvi Perioda uzbūve (atkārtojums).</p>
2. klase	<p>Nošu rakstība vijoles un basa atslēgā ārpus līnijkopas (līdz trešajai palīglinijai); Nošu grupēšana vienkāršajos taktsmēros (2/4, 3/4, 3/8); Skaņdarbu tonalitātes noteikšana pēc atslēgas zīmēm; Minora veidu noteikšana skaņdarbā, vadoties no alterācijas zīmēm.</p>	<p>Ritma grupas. Taktsmērs 4/4, 3/8. Ritma grupas 3/8 taktsmērā.</p>	<p>Minora trīs veidi. Skaņdarba tonalitātes noteikšana. Galvenās pakāpes un to trīsskaņi (TSD). Tonalitātes līdz trim atslēgas zīmēm.</p>	<p>Intervālu kvalitatīvie apzīmējumi (mazie, lielie, tīrie). Balsu paralēlkustība, pretkustība.</p>	<p><i>Subito: sub.p, sub.f</i> <i>poco: poco a poco</i> portamento <i>decrescendo</i></p>	<p>Pantu forma</p>

<p>3. klase</p>	<p>Vijoles un basa atslēgu maiņa. Atslēgas zīmju secība un rakstība vijoles un basa atslēgā. Nošu grupēšanas pamatlīkumi saliktajos taktsmēros. Akolādes: figūriekava, taisnā iekava.</p>	<p>Ritma grupa. Takts sinkopes. Taktsmērs 6/8. Nošu grupēšana saliktajos taktsmēros 4/4, 6/8.</p>	<p>Minora trīs veidi. Skaņdarba tonalitātes noteikšana.</p>	<p>M53, M6, M64, m53, m6, m64 struktūra. pmVII53 un pm5 uz VII M un h m.</p>	<p><i>Sempre (piano)</i> <i>Simile (staccato)</i> <i>calando</i></p>	<p>Faktūras pamatveidi: unisons, akordu, homofona, polifona. Imitācija, tēma, atbilde, pretsalikums. Vienkārsa divdaļu, vienkārša trijdaļu forma.</p>
<p>4. klase</p>	<p>Alterācijas zīmes dubultdiezs un dubultbemols Skaņu apzīmējumi ar burtiem. Skaņu un intervālu enharmonisms.</p>	<p>Regulāri mainīgs un neregulāri mainīgs metrs. Ritma grupas. Sinkopes.</p>	<p>Harmoniskais mažors Maiņu skaņkārtā Tonalitātes ar trim un četrām alterācijas zīmēm</p>	<p>T, S un D apvērsumi. D7 un apvērsumi.</p>	<p>Tremolo <i>Arpeggio</i> <i>Pizzicato</i>-stīgu lociņinstrumentiem</p>	<p>Melodijas analīze (raksturs, skaņkārtā, melodijas zīmējums, raksturīgākās ritma grupas)</p>
<p>5. klase</p>	<p>Hromatisko palīgskaņu un pārgājjskaņu pieraksts.</p>	<p>Triole Taktsmērs 5/8 Starpaktu sinkope.</p>	<p>Senās skaņkārtas Tonalitātes ar četrām alterācijas zīmēm.</p>	<p>P1 4 uz IV; 12 uz IV, m 7 uz V ar atrisinājumiem.</p>	<p><i>Glissando</i> <i>Sotto voce</i> <i>Una corda/ tre corda</i></p>	<p>Variācijas.</p>
<p>6. klase</p>	<p>Harmoniskā pavadījuma pieraksts ar burtu simboliem (C, Cm, C7). Nošu raksta saīsinājuma veidi. Mūsdienu mūzikas notācijas raksturīgākie apzīmējumi. Priekšstats par Do atslēgām (alta, tenora). Diatonisks un hromatisks pustonis un tonis. Hromatiskās gammas pareizrakstība.</p>	<p>Sarežģītākas sinkopes ar sešpadsmitdaļnotīm, pauzēm. Komplicētāki ritma zīmējumi.</p>	<p>Priekšstats par daudzzīmju tonalitātēm un kvintu apli Kvintu aplis. Novirze, modulācija.</p>	<p>Ievadseptakordi: mVII7 un pmVII7. Vienkāršākie džeza stila akordi.</p>	<p><i>Marcato</i> <i>Grave</i> <i>Largo</i> <i>Piu/ meno mosso</i> Rubato Ritardando Rallentando</p>	<p>Vieglu skaņdarbu analīze pēc notīm (raksturs, skaņkārtā, kadences, melodijas un metroritma raksturīgākās iezīmes).</p>